

Nr 290

Av herr Martinsson m. fl., om viss ändring av reglerna för beviljande av förtidspension.

Enligt 5 kap. 1 § lagen om allmän försäkring är svensk medborgare, som är mantalsskriven i riket eller som varit mantalsskriven härstädes för det år varunder han fyllt 62 år och för de fem åren närmast dessförinnan, berättigad till folkpension. Vidare tillkommer enligt 7 kap. 1 § samma lag rätt till folkpension i form av förtidspension försäkrad, som fyllt 16 år för tid före den månad, då han fyller 67 år eller ålderspension enligt denna lag dessförinnan börjat utgå till honom, om hans arbetsförmåga på grund av sjukdom, psykisk efterblivenhet, vanförhet eller annat lyte är nedsatt med minst hälften och nedsättningen kan anses varaktig. Kan nedsättningen av arbetsförmågan icke anses varaktig men kan den antagas bli bestående avsevärd tid, äger de försäkrade rätt till folkpension i form av sjukbidrag. Om dessa lagrum sammanställs finner man att för erhållande av förtidspension erfordras svenskt medborgarskap. Sjukpenning kan emellertid enligt lagen om allmän försäkring även utgå till utländsk medborgare.

Enligt bestämmelserna i 16 kap. 1 § andra stycket lagen om allmän försäkring må allmän försäkringskassa tillerkänna den som åtnjuter sjukpenning förtidspension utan hinder av att han icke gjort ansökan därom. En person som icke erhållit svenskt medborgarskap — möjligen beroende på sjukdom eller liknande förhållanden, som han icke kunnat råda över — kan vara sjukförsäkrad och erhålla sjukpenning. Om allmän försäkringskassa emellertid finner skäl att förändra sjukpenningen kan försäkringskassan med nu gällande bestämmelser tillerkänna vederbörande förtidspension i form av tilläggs pension, trots att vederbörande på grund av sitt utländska medborgarskap icke är berättigad till den grundförmån som folkpensionen utgör. En person, som kanske under många år vistats här i landet utan att ha erhållit svenskt medborgarskap, kan fogas in i vårt socialförsäkringssystem och erhålla en sjukpenning, som kan vara så hög, att den helt täcker vederbörandes försörjning. Genom ett rent administrativt beslut av försäkringskassan kan den förstnämnda förmånen berövas honom och ersättas med en annan rent försäkringsmässigt grundad, som utgår med betydligt lägre belopp och som icke utgör någon grund för hel försörjning. Detta förefaller i många fall rent stötande. Den försäkrade hänvisas härigenom till socialvården för de behov som icke kan täckas genom den tämligen ringa tilläggs pensionen.

Det kan dock icke ha varit lagstiftarens mening att 16 kap. 1 § andra stycket skulle tillämpas i andra fall än när den förmån, som ersätter sjukpenningen, utgör en viss grundtrygghet för vederbörande och erbjuder honom en viss minimistandard.

Man skulle möjligen kunna angripa problemet på så sätt, att folkpension beviljas även utländska medborgare. Detta torde dock stöta på betydande hinder, då det på sikt skulle skada våra strävanden att erhålla ömsesidighet för svenska medborgare i andra länder. I stället borde det finnas anledning för statsmakterna att uttala sig för att bestämmelserna om rätt för försäkringskassa att tillerkänna någon förtidspension utan ansökan endast måtte få tillämpas i de fall då folkpension i form av förtidspension kan utgå.

På grund av det ovan anförda hemställer vi,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om sådan ändring av 16 kap. 1 § andra stycket lagen om allmän försäkring, att ett beviljande av förtidspension med därmed följande indragning av sjukförsäkringsförmåner endast kan ske i de fall då folkpension kan utgå.

Stockholm den 26 januari 1965

Bo Martinsson

Alf Andersson

Helge Lindström